

„Modena sa so svojimi energetickými komunitami chce stať protagonistom v tomto prechode na novú energiu“

Alessandra Filippi, viceprimátorka mesta Modena, Taliansko

Talianske mesto Modena, ktoré je signárom Dohovoru primátorov a starostov, sa nedávno dostalo do talianskeho časopisu Forum PA za svoje snahy v oblasti dekarbonizácie a prechodu na trvalú udržateľnosť. Zvýraznili v ňom potenciál energetických komunit, ale aj to, aké to je pre dosiahnutie ich cieľov dôležité byť súčasťou Dohovoru primátorov a starostov.

Bolo to práve na prvom samite G20 v Ríme a na nasledovnom stretnutí COP26 v Glasgowe, kde sa jasne poukázalo na zdravotný stav našej planéty a na dôležitosť bezodkladného konania formou implementácie účinného prechodu na novú energiu a vývoja hospodárskej a výrobnjej štruktúry, ktorá bude zohľadňovať trvalú udržateľnosť životného prostredia. Samospráva mesta Modena sa chce stať protagonistom v tomto prechode na novú energiu pri boji so zmenou klímy. Na druhej strane pred prepuknutím globálnej pandémie koronavírusu vyšli do ulíc milióny ľudí žiadajúcich klimatickú spravodlivosť. Vzhľadom na to, že spoločenská, zdravotná a klimatická kríza sú navzájom prepojené, tieto problémy si vyžadujú spoločné riešenia. Jedným z riešení pri boji s týmito výzvami by mohli byť energetické komunity.

Čo sú to energetické komunity?

Energetická komunita je kolaboratívny systém medzi verejnými orgánmi, spoločnosťami, podnikmi a občanmi, ktorí sa rozhodli vyvíjať energetickú infraštruktúru z obnoviteľných

zdrojov a používať vlastnú spotrebu na základe modelu zdieľania. Ide o skvelý nástroj pri boji so zmenou klímy, ale aj na boj s energetickou chudobou, ktorá postihuje vyše 2 milióny talianskych rodín. Tým, že priamo zapája komunity, zrýchľuje potrebné povedomie a informovanie o týchto základných problémoch.

Energetické komunity treba uznať na medzinárodnej úrovni ako základ pre dosiahnutie cieľov Parížskej dohody, pretože predstavujú nástroje, ktoré môžu vyriešiť viacero problémov naraz.

Povedomie a zapojenie používateľov

Energetické komunity dokážu pri výzve dekarbonizácie zapojiť veľký počet spoločenských subjektov. Blízkosť rastlín k spotrebiteľom povedie v mnohých prípadoch k inštalácii na strechách alebo v blízkosti budov, čím sa presunie pozornosť na otázku aktívneho zapojenia občanov. Zapojenie jednotlivých používateľov a ekonomické prínosy týchto systémov povedú k tomu, že členovia komunít sa budú správať energeticky efektívnejšie a takisto k väčšiemu povedomiu o dynamike, ktorá charakterizuje výrobu, spotrebu a predaj elektriny.

Tieto prvky môžu viesť k používaniu inovatívnych technologických riešení, ako je napríklad model, ktorý tvaruje profil zaťaženia v závislosti od potrieb siete, čiže konania spotrebiteľov. Tým, že sa koncovým spotrebiteľom poskytne väčšia zodpovednosť, budú sa cítiť do istej miery nútení zjednotiť svoje profily zaťaženia a výroby a vykonať prvé vyváženie svojho vlastného malého systému.

Rozvíjajúci sa právny rámec

Smernica o obnoviteľnej energii (RED II), jej čiastočná transpozícia a konverzia predpisu talianskeho nariadenia *Milleproroghe* definujú právny rámec pre energetické komunity. Ustanovuje možnosť vytvorenia komunít, ktoré vymenia energiu za účelom okamžitej a odloženej spoločnej vlastnej spotreby.

Správa Legambiente z mája 2021 s názvom „Obnoviteľné samosprávy“ preskúmala minimálne 30 lokálnych konfigurácií energetických komunít používajúcich obnoviteľné zdroje a zapojených do spoločnej vlastnej spotreby. Ide o hnutie, ktoré sa vyvíja rýchlejšie, než inštalácia veľkých závodov, a to je jasným prejavom túžby po prístupe zdola nahor.

Závazok samosprávy Modena voči Dohovoru primátorov a starostov

Proces dekarbonizácie zažil sa posledné roky silné zrýchlenie a otázky environmentálnej, hospodárskej a spoločenskej trvalej udržateľnosti sa dostali do centra nielen na európskej úrovni, ale aj v politikách lokálnych orgánov. Poloha mesta Modena je kritická pre kvalitu vzduchu, preto je energetický presun mimoriadne súrny pre zlepšenie blaha obyvateľov.

Väčšina členských samospráv AESS sa pridala do siete Dohovoru primátorov a starostov a vytvorilo akčný plán pre trvalo udržateľnú energiu a opatrenia na ochranu klímy (SECAP). V samospráve Modena bol plán schválený vo februári 2021 s cieľom znížiť emisie CO₂ do roku 2030 minimálne o 55 %, čo je v súlade s cieľmi EÚ. Dohovor primátorov a starostov mal kladný vplyv na národné územie, zapojilo sa doň veľké množstvo miest a zainteresovaných osôb a došlo k zvýšeniu povedomia o klimatickom probléme.

Keďže niektoré malé a stredne veľké samosprávy mali interné problémy, treba umožniť nové nástroje alebo zefektívniť súčasné, aby sa mohli naplno zapojiť do realizácie svojich akčných plánov. Zdá sa, že tento plán funguje dobre, pretože čoraz väčší počet miest sa proaktívne zapája so svojimi lokálnymi zainteresovanými osobami a úspešne vytvára energetické komunity.

Špecifické projekty energetických komunít

Ako výsledok spolufinancovania európskeho fondu EIT Climate-KIC AESS, ENEA a Bolognská univerzita v septembri 2019 spustili projekt GECO (Zelená energetická komunita) s účasťou obyvateľov, miestnych asociácií a podnikov. Do roku 2023 bude lídrom vo vytváraní prvej virtuálnej energetickej komunity v provincii Emilia-Romagna, konkrétne v Bologni.

GECO zjednoduší vývoj 8 elektrární na obnoviteľnú energiu, čo sa prekloní do závodu pre agropriemyselné centrum CAAB/FICO, bioplynovú elektrárňu na likvidáciu organického odpadu, fotovoltické solárne elektrárne na niekoľkých obytných budovách, nákupné centrum, na streche Výskumného inštitútu módy, ZR Experience a susedných spoločností.

Výsledkom bude 14 MW novej energie vyrobenej vo fotovoltických elektrárňach, ktoré do roku 2023 vyrobia vyše 15,4 miliónov kWh ročne. Pôjde o zníženie energie o 120 MWh ročne, čím sa predíde 58 000 tonám emisií CO₂ ročne do atmosféry.

Projekt je už v realizácii a jeho súčasťou je aj vývoj platformy pre analýzu energetických tokov (výroba, uskladnenie a spotreba), čo sa zídne pre zabezpečenie energetickej flexibility v komunitách, aby si ich členovia mohli monitorovať svoju vlastnú spotrebu energie a svoje príspevky do komunity.

Energetické komunity: otvorené otázky

Čiastočná transpozícia európskych smerníc ohľadne vlastnej výroby a výmenu energie umožnila spustenie mnohých iniciatív s neskutočnými výsledkami vzhľadom na to, že tento zákon bol schválený iba pred rokom a pol. Vznikli však aj určité kritické výzvy a niektoré otázky sú dodnes nezodpovedané.

Stanovenie veľkosti energetických komunít

Stanovenie veľkosti energetických komunít na základe elektrotechnického parametra býva často obmedzujúce vzhľadom na potenciál účasti, čo je zvyčajne vidieť pri projektoch hlavne pri štruktúrach s výkonom nad 150 kW.

Súčasné stimuly poskytujú odmenu za zdieľanú energiu iba formou tarify bez ohľadu na veľkosť elektrární. Jedným z kritických problémov, ktorý bol identifikovaný, je spojený s konfiguráciou malých elektrární, ktoré sú udržateľné iba formou daňových úľav a superbonusov. Tieto projekty musia byť ekonomicky životaschopné aj preto, aby sa zabezpečilo pokračovanie týchto nápadov zdola nahor.

Riadenie mechanizmu

Riadenie mechanizmu je chýlostivá otázka: v Európe to riešila úprava, ktorá zabezpečuje rozčlenenie výhod, ktoré členovia dostávajú priamo zo svojich faktúr, vytvára sériu

potenciálnych komplexností v riadení a je tu riziko skončenia platnosti aktuálne vyvíjaných obchodných modelov. Z pohľadu riadenia je navyše potrebné premýšľať o modeloch, ktoré sa pri malých konfiguráciách dajú riadiť zdola nahor bez rizika, že komplexné náklady na riadenie by mohli ohroziť výhody, čím by sa stratila ich atraktivita. Mali by sme takisto premýšľať o aktívnej role pre manažérov v takom zmysle, že úľavy by si aplikovali priamo vo faktúre, lenže v dobrovoľnej a nie povinnej forme.

Potrebné zrýchlenie pre dosiahnutie cieľa klimatickej neutrality

V súčasnom Taliansku vyše 1,1 milióna elektrární na obnoviteľnú energiu pokrýva 37,6 % celkovej spotreby elektriny a 19 % celkovej spotreby energie. Dosiahlo sa to zmesou technológií, ktoré sú zamerané na výrobu elektrickej alebo tepelnej energie s priestorovým rozmiestnením naprieč všetkými samosprávami. Pre dodržanie vykonaných sľubov a stanovených termínov je potrebná rýchlá a konkrétna intervencia na urýchlenie procesu. V tomto zmysle by mohol reálny príspevok pochádzať od energetickej komunity.